

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Zakoni in akti

Besedilo

PREDSEDNIK DRŽAVNEGA ZBORA

L J U B L J A N A

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

EVA: 2011-2011-0023

Številka: 00720-5/2011/7

Datum: 10. 3. 2011

Vlada Republike Slovenije je na 124. redni seji dne 10. 3. 2011 določila besedilo:

- PREDLOGA ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU,

ki vam ga pošiljamo v obravnavo na podlagi 143. člena poslovnika Državnega zbora po nujnem postopku.

Vlada Republike Slovenije predlaga Državnemu zboru, da predlog zakona obravnava po nujnem postopku, da se preprečijo težko popravljive posledice za delovanje države. Sprejem zakona je nujen za izboljšanje položaja upnikov v izvršilnih postopkih, ki se vodijo na podlagi verodostojne listine, ter za povečanje plačilne discipline.

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 45. člena poslovnika Vlade Republike Slovenije in na podlagi 235. člena poslovnika Državnega zbora določila, da bodo kot njeni predstavniki na sejah Državnega zbora in njegovih delovnih teles sodelovali:

- Aleš Zalar, minister za pravosodje,
- Boštjan Škrlec, državni sekretar na Ministrstvu za pravosodje,
- Andreja Lang, generalna direktorica na Ministrstvu za pravosodje.

Mag. Barbara PETERNELJ
NAMESTNICA GENERALNE SEKRETARKE

PRILOGA: 1

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

NUJNI POSTOPEK EVA 2011-2011-0023

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU

I. UVOD 1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJETJE ZAKONA Če dolžnik prostovoljno ne izpolni svoje obveznosti, ki izhaja iz izvršilnega naslova ali verodostojne listine, lahko upnik zahteva sodno izvršbo. Pravila postopka, po katerem sodišča opravljajo prisilno izvršitev terjatev na podlagi izvršilnih naslovov in verodostojnih listin, in pravila za zavarovanje terjatev ureja Zakon o izvršbi in zavarovanju [1], ki je začel veljati leta 1998 in je bil do zdaj večkrat noveliran, nazadnje leta 2010[2]. Sodišče lahko dovoli izvršbo na podlagi izvršilnega naslova ali verodostojne listine. Izvršba na podlagi verodostojne listine pomeni posebno vrsto postopka, ki združuje postopek dokumentiranega plačilnega naloga, kot ga ureja Zakon o pravdnem postopku[3], in izvršilni postopek. Namen take ureditve je pospešitev in odprava dvojnosti postopka, kadar je terjatev upnika razmeroma zanesljivo izkazana (z verodostojno listino), dolžnik pa taki terjatvi ne ugovarja. Z novelo ZIZ-E[4] je bila uvedena informatizacija in s tem pospešitev izvršilnega postopka. Uvedena je bila možnost elektronskega vlaganja predlogov za izvršbo v postopku izvršbe na podlagi verodostojne listine. Predlogi iz cele države se od 1. 1. 2008 vlagajo pri enem centralnem oddelku. To je Centralni oddelek za verodostojno listino (v nadaljevanju: COVL), ki je izključno pristojen za vložitev izvršilnih predlogov na podlagi verodostojne listine. Predlogom za izvršbo na podlagi verodostojne listine ni treba več prilagati listin in dokazov, saj se vsa pomembna dejstva in okoliščine zgolj določno označijo in vpišejo v obrazec. Za resničnost izjav, navedenih v predlogu, upnik odgovarja kazensko in odškodninsko. Sklepe o izvršbi samodejno izdeluje informacijski sistem. Upniki so v letu 2010 po za zdaj še neuradnih podatkih iz sodne statistike vložili 213.885 predlogov za izvršbo na podlagi verodostojne listine. Postopek do izdaje sklepa o izvršbi poteka zelo hitro, saj sklep o izvršbi COVL izda v dveh do petih dneh. Dolžnik ima možnost proti sklepu o izvršbi na podlagi verodostojne listine vložiti ugovor. 61. člen ZIZ ureja ugovor zoper sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine. Dolžnik mora ta ugovor vložiti v osmih dneh, v meničnih in čekovnih sporih pa v treh dneh. Ugovor mora biti obrazložen, v njem mora dolžnik navesti dejstva, s katerimi ga utemeljuje, in predložiti dokaze, sicer se šteje kot neutemeljen. Postopek z ugovorom zoper sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine poteka na COVL v klasični

papirni obliki. Neobrazložen, prepozen, nepopoln ali nedovoljen ugovor sodišče zavrže ali zavrne. Če je ugovor obrazložen, pravočasen, popoln in dovoljen, COVL izda sklep po 62. členu ZIZ in zadevo odstopi pravnemu sodišču. Izvršilno sodišče vsebinsko ne odloča o ugovoru zoper sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine. Glede na naravo verodostojne listine in razlike med verodostojno listino in izvršilnim naslovom o tem odloči pravno sodišče. Dolžniki so po za zdaj še neuradnih podatkih iz sodne statistike v letu 2010 proti sklepu o izvršbi na podlagi verodostojne listine vložili 24.121 oziroma 11 odstotkov ugovorov. Od vseh vloženih ugovorov proti sklepu o izvršbi na podlagi verodostojne listine je bilo 12.747 ali 53 odstotkov takih, da jih je moral COVL predložiti v odločanje pravnemu sodišču. Torej je COVL od vseh prejetih zadev 6 odstotkov zadev predložil v odločanje pravnemu sodišču. Pri izvršbi na podlagi verodostojne listine (v primerjavi z izvršbo na podlagi izvršilnega naslova) pred vložitvijo predloga za izvršbo o upnikovi terjatvi še ni bilo odločeno. Upnik z verodostojno listino izkazuje zgolj visoko stopnjo verjetnosti obstoja terjatve. S sklepom o izvršbi na podlagi verodostojne listine sodišče šele naloži dolžniku, da plača terjatev, ter hkrati dovoli izvršbo za poplačilo te terjatve. Če dolжник ugovarja (pravočasno, popolno, obrazloženo, dovoljeno) zoper sklep o izvršbi v celoti oziroma v delu, v katerem mu je bilo naloženo plačilo terjatve, postane obstoj te terjatve sporen. V tem primeru sodišče razveljavi sklep o izvršbi v delu, v katerem je dovolilo izvršbo, ter postopek nadaljuje kot pri ugovoru zoper plačilni nalog (drugi odstavek 62. člena ZIZ), kar pomeni, da se o obstoju upnikove terjatve odloča v pravdi. V skladu s sodno prakso za negativna dejstva dolžnik ne more predlagati dokazov, saj je ob zanikanju na primer poslovnega razmerja, prejema blaga, katerega plačilo zahteva upnik, dokazno breme na strani upnika oziroma v poznejšem pravnem postopku tožeče stranke (ki bo morala dokazati, da je poslovala s toženo stranko in z njo sklenila pogodbo, da je toženi stranki izročila blago, katerega plačilo zahteva, itd.). Da pa je mogoče tak ugovor upoštevati, mora biti zanikanje obstoja poslovnega razmerja jasno in nedvoumno. Ustavno sodišče je zavzelo stališče, da je lahko neobrazložen samo tak ugovor, ki ne navaja nobenih pravno pomembnih dejstev oziroma ki za trditve, ki jih navaja, ne vsebuje nobenih argumentov in/ali dokazov, ki bi bili v zvezi s temi dejstvi oziroma trditvami. Če dolжник ugovarja zoper sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine v celoti oziroma v delu, v katerem mu je bilo naloženo plačilo terjatve, pa je treba pri ocenjevanju izpolnjevanja meril obrazloženosti ugovora upoštevati tudi pravila o dokaznem bremenu. Če dolжник zanika obstoj temelja za nastanek terjatve, mu dokazov o tem v izvršilnem postopku ni treba predlagati, saj je dokazno breme o tem na upniku in ne na dolžniku. Če pa dokazuje predloga, pri tem ne veljajo nobene omejitve glede izbora dokaznih sredstev. Torej za obrazloženost ugovora in s tem začetek pravnega postopka zadostuje že, da dolжник navede, da ni v nobenem razmerju z upnikom, za kar mu ni treba predlagati nobenih dokazov, saj jih ne more. Glede na navedeno obstaja možnost zlorabe instituta ugovora proti sklepu o izvršbi na podlagi verodostojne listine. Dolžniki lahko z lažnim ugovorom, ki temelji na zanikanju obligacijskopravnega razmerja z upnikom, oziroma s tako imenovanim pavšalnim ugovorom zavlečejo postopek izvršbe. Zaradi pospešitve postopka odločanja o ugovorih na podlagi verodostojne listine je bil z novelo ZIZ-H določen rok za opravo procesnega dejanja pravnega sodišča v postopku, ki izvira iz ugovora zoper sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine. Sodišče mora v pravnih postopkih po ugovoru zoper sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine, kadar v skladu z zakonom ne odloči brez naroka, opraviti poravnalni narok, oziroma če ni poravnalnega naroka, prvi narok za glavno obravnavo najpozneje v treh mesecih od prejema odgovora na ugovor (11. člen ZIZ). Ne glede na to, da od uveljavitve ZIZ-H, s katero je bil uveden rok za procesno dejanje sodišča, še ni minilo veliko časa, iz prakse že prihajajo opozorila, da je za pospešitev izvršbe na podlagi verodostojne listine treba sprejeti dodatne ukrepe. Po opozorilih iz prakse določitev roka za opravo procesnih dejanj pravnega sodišča ne rešuje zadovoljivo problema pavšalnih ugovorov, zato je nujno treba sprejeti ostrejšje ukrepe za omejitev možnosti zlorabe instituta ugovora proti sklepu o izvršbi na podlagi verodostojne listine zaradi zavlačevanja izvršbe oziroma poplačila upnika. Predlagatelj meni, da je mogoče ta problem rešiti s spremembo instituta predhodnih odredb. Predlagatelj hkrati ugotavlja, da so se pri izvajanju določb ZIZ pokazale določene pomanjkljivosti, ki jih je smotno urediti hkrati z nujnim urejanjem pavšalnih ugovorov v postopku izvršbe na podlagi verodostojne listine. Navedene pomanjkljivosti se nanašajo na ureditev novega postopka na podlagi priložene menice, ki je bil uveden z novelo ZIZ-H, nadalje na izvetje sredstev iz izvršbe, register neposestnih zastavnih pravic in zarubljenih premočnin, poslovanje izvršiteljev z denarnimi sredstvi ter na prevzem zadev razrešenega izvršitelja. **2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA** 2.1. Cilj Temeljni cilj predlagane novele je zagotoviti večjo učinkovitost izvršbe. 2.2. Načela Predlog zakona temelji na enakih načelih kot Zakon o izvršbi in zavarovanju. 2.3. Poglavitne rešitve a) Predstavitev predlaganih rešitev: 1. Konkreten opis predlaganih rešitev

- spremembe ureditve predhodnih odredb zaradi omejitve pavšalnih ugovorov proti sklepu o izvršbi na podlagi verodostojne listine, ki so vloženi le zaradi zavlačevanja postopka,
- odprava pomanjkljivosti, ki so se pokazale pri izvajanju postopka na podlagi priložene menice,
- izvetje sredstev, ki jih upravičencem izplačuje Javni jamstveni in preživninski sklad ter dodatka za veliko družino iz izvršbe,
- določitev izrecne zakonske podlage za vpis prepovedi razpolaganja v register neposestnih zastavnih pravic in zarubljenih premočnin,
- uvedba skrbniških računov izvršiteljev,
- spremembe ureditve prevzema zadev razrešenega izvršitelja.

b) Način reševanja:

- Omejitev možnosti zlorab pavšalnih ugovorov proti sklepu o izvršbi na podlagi verodostojne listine se rešuje s predlaganim zakonom.

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

- Predlog zakona je usklajen z obstoječim pravnim redom, splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

č) Usklajenost predloga predpisa:

- s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi /
- s civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba odprtih vprašanj)/

d) Povzetek Poročila o sodelovanju javnosti pri pripravi predloga zakona/

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNOFINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona nima finančnih posledic za državni proračun in druga javnofinančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

/

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1. Prilagojenost ureditve pravu EU

Sprememb in dopolnitev ni treba usklajevati z evropskim pravnim redom.

5.2. Avstrija

V Avstriji je postopek izvršbe in zavarovanja urejen v Zakonu o izvršbi (Exekutionsordnung – EO) iz leta 1896, ki je bil večkrat spremenjen.

Avstrijska in slovenska ureditev izvršbe in zavarovanja sta si zelo podobni, s to razliko, da v Avstriji neposredna dejanja izvršbe in zavarovanja opravljajo sodni izvršitelji. Z novelo EO iz leta 1995 je bil uveden poenostavljen postopek izvršbe, ki je primerljiv z drugo fazo slovenskega postopka izvršbe na podlagi verodostojne listine. Postopek poteka v elektronski obliki, predlogu za izvršbo ni treba priložiti izvršilnega naslova, sodišče pa o predlogu odloči samo na podlagi navedb v predlogu. Poenostavljeni postopek je dovoljen za poplačilo denarne terjatve do določene vrednosti, sodišče pa lahko dovoli opravo izvršbe le z nekaterimi sredstvi izvršbe. V poenostavljenem postopku odločajo sodniški pomočniki.

V avstrijski ureditvi izvršbe ugovor nima odločilnega učinka, razen če dolжник iz utemeljenih razlogov uveljavlja odlog izvršbe. Če ni predlagan odlog, prenos na upnika neposredno sledi vročitvi sklepa o izvršbi dolžnikovemu dolžniku. V poenostavljenem postopku dovolitve izvršbe je lahko upnik poplačan šele štiri tedne po vročitvi sklepa dolžnikovemu dolžniku, da se lahko počaka, ali bo dolжник vložil ugovor.

5.3. Nemčija

V Nemčiji je postopek izvršbe in zavarovanja urejen v Zakonu o pravnem postopku (Zivilprozessordnung – ZPO). Podlaga za prisilno izvršbo je izvršilni naslov. Posebnost nemškega prava je izvršilna klavzula. To je zaznamek na odpravku naslova, ki potrjuje, da je ta odpravek izdan za prisilno izvršbo. Izvršilni naslov je praviloma izdan le v enem odpravku, ki je opremljen z izvršilno klavzulo, in se upnik z njim legitimira za opravo izvršbe. Obstoj izvršilnega naslova se v postopku nujno preverja.

Stranke lahko v izvršilnem postopku opravljajo vlaganje po elektronski poti, sodišča pa lahko izdajajo sodne odločbe v elektronski obliki. V nemškem opominjevalnem oz. poenostavljenem postopku, ki je primerljiv s slovenskim postopkom izvršbe na podlagi verodostojne listine, je večina opravil informatizirana. Predlogi za izvršbo se vlagajo na obrazcih, ki jih informacijski sistem samostojno obdela in pošlje strankam.

V nemški ureditvi je mogoča predhodna oziroma začasna izvršljivost še nepravnomočnih sodnih odločb na podlagi zakona ali po upnikovem plačilu varščine.

5.4. Italija

V Italiji je izvršilni postopek urejen v posebnem delu Zakona o civilnem postopku (Codice di procedura civile). Z zadnjimi spremembami tega zakona sta bila v sodne postopke uvedena informatizacija in elektronsko vročanje. Podlaga za izvršbo so izvršilni naslovi, in sicer so to lahko sodbe, sklepi in drugi akti, zasebne listine, ki so po posebnem postopku postale javne listine in vsebujejo denarno terjatev, menice in drugi naslovi ter notarski zapisi ali drugi akti organov z javnimi pooblastili za izdajanje izvršilnih naslovov.

Za izvršljivost vsakega naslova je pogoj posebno potrdilo (izvršilna klavzula), ki ga upnik pridobi pri sodnem uslužbencu, notarju ali drugem pooblaščenem organu. V Italiji je od leta 1990 v veljavi takojšnja izvršljivost prvostopenjskih odločb, vendar izvršilni sistem še vedno ocenjujejo kot neučinkovit.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMELO SPREJETJE ZAKONA

6.1 Administrativne in druge posledice

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:
Predlog zakona nima administrativnih posledic.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:
Predlog zakona nima teh posledic.

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

Predlog zakona nima posledic na okolje.

6.3 Presoja posledic na gospodarstvo

S predlogom novele se dodatno izboljšuje položaj upnikov v postopkih izvršbe na podlagi verodostojne listine ter povečuje plačilna disciplina.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju

Predlog zakona nima posledic na socialnem področju.

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog zakona nima posledic na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Izvajanje sprejetega predpisa

a) Predstavitev sprejetega zakona:
Posebna predstavitev sprejetega zakona ni potrebna.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa: /

6.7 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona /

II. BESEDILO ČLENOV ZAKONA

1. člen

V Zakonu o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09 in 51/10) se v 67. členu doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

"Če je sodišče pravnomočno v celoti ali delno razveljavilo ali spremenilo sklep o izvršbi na podlagi predloga iz 41.a člena tega zakona zaradi ugovora po četrtem odstavku 61. člena tega zakona, začne teči rok za vložitev predloga za nasprotno izvršbo iz razloga po 3. točki prvega odstavka tega člena po pravnomočni zavrnitvi tožbenega zahtevka. "

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

2. člen

V 101. členu se 4. točka spremeni tako, da se glasi:

"4. prejemki iz naslova starševskega dodatka, pomoči ob rojstvu otroka, otroškega dodatka, dodatka za veliko družino in dodatka za nego otroka;"

Na koncu 15. točke se pika nadomesti s podpičjem in doda nova 16. točka, ki se glasi:

"16. denarna sredstva, izplačana s strani Javnega jamstvenega in preživninskega sklada Republike Slovenije po Zakonu o javnem jamstvenem in preživninskem skladu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 78/06 – uradno prečiščeno besedilo)."

3. člen

V 256. členu se doda drugi odstavek, ki se glasi:

"V primeru zavarovanja s predhodno odredbo je po pravomočnosti sklepa o ugovoru iz drugega odstavka 62. člena tega zakona za vodenje in odločanje na prvi stopnji pristojno sodišče, pred katerim je uveden pravdni postopek."

4. člen

V prvem odstavku 258. člena se 1. točka spremeni tako, da se glasi:

"1. na plačilni nalog in na sklep o izvršbi, izdan na podlagi verodostojne listine, proti kateremu je bil pravočasno vložen ugovor, če:
– dolжник v ugovoru zanika obstoj obligacijskega razmerja z upnikom, upnik pa predloži listino, iz katere izhaja verjetnost obstoja obligacijskega razmerja ali
– je bil plačilni nalog ali sklep o izvršbi izdan na podlagi menice ali čeka;"

5. člen

V prvem odstavku 271. člena se v 1. točki za besedo "stvari" doda besedilo "ter vpis prepovedi v register iz tretjega odstavka 81. člena tega zakona, če se ta vodi".

Doda se nov tretji odstavek, ki se glasi:

"Vpis prepovedi iz 1. točke prvega odstavka tega člena opravi na zahtevo sodišča na podlagi sklepa o začasni odredbi organ, ki vodi register iz tretjega odstavka 81. člena tega zakona. "

6. člen

V prvem odstavku 273. člena se v 1. točki za besedo "stvari" doda besedilo "ter vpis prepovedi v register iz tretjega odstavka 81. člena tega zakona, če se ta vodi".

Doda se nov tretji odstavek, ki se glasi:

"Vpis prepovedi iz 1. točke prvega odstavka tega člena opravi na zahtevo sodišča na podlagi sklepa o začasni odredbi organ, ki vodi register iz tretjega odstavka 81. člena tega zakona. "

7. člen

Za 285. členom se doda nov 285.a člen, ki se glasi:

"285.a člen
(Skrbniški račun)

Izvršitelj mora denarna sredstva, pridobljena v posameznih postopkih izvršbe in zavarovanja, hraniti na skrbniškem računu do njihove izročitve strankam.

Prek skrbniškega računa sme izvršitelj opravljati samo izplačila strankam v postopkih izvršbe in zavarovanja. Izvršitelj na skrbniškem računu ne sme imeti lastnih sredstev.

Sredstva na skrbniškem računu iz prejšnjega odstavka ne spadajo v stečajno maso ali zapuščino izvršitelja. Na sredstva ne morejo poseči izvršiteljevi upniki.

Izvršitelj mora pred prisego iz 284. člena tega zakona skleniti pogodbo o skrbniškem računu. "

8. člen

Peti odstavek 287. člena se spremeni tako, da se glasi:

"Ko prejme odločbo iz prejšnjega odstavka, mora izvršitelj brez odlašanja izročiti zbornici izvršiteljev vse spise, vključno s spisi zaključenih zadev, vpisnike, evidence in druge knjige, listine, denar, vrednostne papirje, registrske označbe, predmete v hrambi pri izvršitelju, identifikacijske znake iz prvega odstavka prejšnjega člena tega zakona, ter vso ostalo dokumentacijo in predmete, ki jih je pridobil v zvezi z opravljanjem službe izvršitelja, po stanju, v kakršnem se nahaja na dan prejema odločbe." .

Dodajo se novi šesti do deveti odstavek, ki se glasijo:

"Dokumentacijo in predmete iz prejšnjega odstavka zapisniško prevzame tričlanska komisija, ki jo sestavljajo člani organov zbornice izvršiteljev. Zbornica izvršiteljev v osmih dneh od prevzema pošlje ministrstvu za pravosodje identifikacijske znake ter kopijo zapisnika iz prejšnjega odstavka.

Predsednik zbornice izvršiteljev določi drugega izvršitelja oziroma izvršitelje kot prevzemnike, ki prevzamejo posle razrešenega izvršitelja, upoštevajoč njihovo obremenjenost in sedež, ki mora biti v kraju, v katerem je imel sedež razrešeni izvršitelj, če pa to ni mogoče, v kraju, ki je temu najbližje.

Zbornica izvršiteljev določi, katera dokumentacija in predmeti, ki so bili prevzeti v skladu s šestim odstavkom tega člena, se zaupajo v hrambo in poslovanje drugemu izvršitelju oziroma izvršiteljem kot prevzemnikom, ki prevzamejo posle razrešenega izvršitelja, oziroma se vložijo v arhiv zbornice izvršiteljev. Spisi zaključenih zadev pri razrešenem izvršitelju se vložijo v arhiv zbornice izvršiteljev in se jih obravnava v skladu s predpisi s področja varstva dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivov.

Na spletni strani ministrstva, pristojnega za pravosodje, Vrhovnega sodišča Republike Slovenije in zbornice izvršiteljev se objavijo podatki o osebnem imenu, sedežu in datumu razrešitve izvršitelja ter podatek o tem, da izvršitelj ni predal identifikacijskih znakov, zaradi česar so bili preklicani. "

Prehodne in končna določba

9. člen

Postopki, v katerih je bil predlog za izvršbo, predlog za nasprotno izvršbo ali predlog za zavarovanje vložen pred uveljavitvijo tega zakona, se nadaljujejo in končajo po določbah tega zakona.

10. člen

Minister, pristojen za pravosodje v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona uskladi Pravilnik o opravljanju službe izvršitelja (Uradni list RS, št. 18/03 in 83/06) z določbami tega zakona.

Izvršitelji v enem mesecu po uveljavitvi tega zakona sklenejo pogodbo o vodenju skrbniškega računa, prenesejo sredstva nanj in predložijo dokazilo o sklenjeni pogodbi o vodenju skrbniškega računa zbornici izvršiteljev.

Zbornica izvršiteljev v treh mesecih od uveljavitve tega zakona prevzame spise zaključenih zadev izvršiteljev, ki so bili razrešeni do uveljavitve tega zakona in uskladi določbe Statuta Zbornice izvršiteljev Slovenije (Uradni list RS, št. 93/03) z določbami tega zakona.

Vlada Republike Slovenije v treh mesecih po uveljavitvi zakona uskladi Uredbo o registru neposestnih zastavnih pravic in zarubljenih premočnin (Uradni list RS, št. 23/04, 66/06 in 16/08) s tem zakonom.

11. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV:

K 1. členu

Z novelo ZIZ-H je bila uvedena nova vrsta postopka na podlagi verodostojne listine, to je postopek na podlagi priložene menice, ki upnikom omogoča poplačilo že pred pravnomočnostjo, če gre za poplačilo iz sredstev pri organizaciji za plačilni promet. To je izjema od splošnega pravila, da pri izvršbi na podlagi verodostojne listine poplačilo pred pravnomočnostjo ni mogoče, temveč je treba počakati na odločitev o ugovoru.

V postopkih zoper dolžnike – menične zavezance na podlagi menice je v skladu s četrtem odstavkom 61. člena ZIZ dopustno uveljavljati le ugovore po meničnem pravu, ki so zaradi abstraktnosti menične obveznosti zelo omejeni. Kljub navidezni strogosti te določbe pa je v praksi pogosto izredno lahko doseči standard obrazloženega ugovora proti sklepu o izvršbi na podlagi menice, vključno s sklepom o izvršbi na podlagi priložene menice, saj gre pogosto za menice, pri katerih ima dolžnik širše možnosti ugovora (lastne menice, bianco menice). Glede na navedeno lahko dolžnik v postopku izvršbe na podlagi priložene menice razmeroma hitro doseže, da sodišče zaradi njegovega ugovora zadevo predloži v odločanje pravnemu sodišču, ob tem pa mora v skladu z določbo drugega odstavka 62. člena ZIZ razveljaviti sklep o izvršbi v dovolilnem delu. Razveljavitev ali sprememba sklepa o izvršbi pa je v skladu z določbo 67. člena ZIZ eden od razlogov za nasprotno izvršbo. V postopku nasprotne izvršbe lahko dolžnik dobi nazaj tisto, kar mu je bilo z izvršbo odvzeto brez pravne podlage.

Glede na navedeno se lahko zgodi, da je upnik zelo hitro poplačan v postopku priložene menice. Ker pa dolžnik vloži obrazložen ugovor, zaradi česar lahko uspešno predlaga tudi nasprotno izvršbo, mora sodišče denarna sredstva, ki so bila nakazana upniku, nakazati nazaj dolžniku, še preden bo o terjatvi sploh vsebinsko odločilo pravno sodišče.

Predlagatelj zato meni, da je treba zaradi zagotovitve želenih učinkov postopka s priloženo menico, tj. hitrejšega poplačila upnikov, spremeniti določbe ZIZ, ki urejajo nasprotno izvršbo, in sicer tako da bo moral dolžnik v opisanih primerih s predlogom za nasprotno izvršbo počakati do odločitve v pravnem postopku, s katero se tožbeni zahtevek zavrne.

K 2. členu

Določba 101. člena ZIZ taksativno določa prejemke, na katere upnik z izvršbo ne more poseči za poplačilo svoje terjatve. Prejemki, izvzeti iz izvršbe, so dodatni, praviloma nižji prejemki, ki jih upravičenci prejemajo za zadovoljevanje nekaterih potreb in so večinoma socialni korektiv.

S spremembami 4. točke 101. člena se predlaga popravek zapisa prejemka za pomoč in opremo novorojenca, ki se pravilno imenuje pomoč ob rojstvu otroka. Hkrati se predlaga, da se k izvzeti prejemkom po 4. točki 101. člena ZIZ, doda še dodatek za veliko družino, ki tako kot drugi prejemki iz te točke spada med prejemke po Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih[5]. Tudi v primeru dodatka za veliko družino gre za prejemek, ki je namenjen družinam za zadovoljevanje večjih potreb zaradi velikega števila otrok in je deloma tudi socialni korektiv za večje družine. Gre za enkratni letni prejemek namenjen družinam s tremi ali več otroki, ki so mlajši od 18 let oz. 26 let, če se redno šolajo. Dodatek znaša 396 EUR za družino s 3 otroci in 477 EUR za družino s štirimi ali več otroki.

Med prejemki, ki so po veljavni ureditvi izvzeti iz izvršbe, niso navedena sredstva Javnega jamstvenega in preživninskega sklada Republike Slovenije (v nadaljevanju: sklad), ki se izplačujejo v skladu z Zakonom o Javnem jamstvenem in preživninskem skladu Republike Slovenije [6]. Sklad zagotavlja nadomestilo preživnine otrokom, za katere preživninski zavezanci ne plačujejo preživnine, prav tako pa zagotavlja sredstva delavcem v primeru insolventnosti delodajalca. Delavci pridobijo od sklada denarna sredstva iz naslova neizplačanih plač in neizplačanih nadomestil plače za plačane odsotnosti z dela za zadnje tri mesece, nadalje iz naslova nadomestila plače za čas neizkoriščenega letnega dopusta ter odpravnine za presežne delavce. Sredstva, ki jih posamezen delavec lahko prejme od sklada, so omejena na 4,5 minimalne plače. Višina preživnine, ki jo pridobijo otroci od sklada, je odvisna od starosti otrok, nikoli pa ne dosega višine preživnine.

Glede na to, da so med prejemki, ki so po veljavni ureditvi izvzeti iz izvršbe, tudi prejemki iz naslova zakonite preživnine, predlagatelj meni, da je treba iz izvršbe izrecno izvzeti tudi nadomestilo preživnine, ki se izplačuje otrokom, za katere je preživninski zavezanci ne plačujejo. Taka določba je tudi v skladu z ustavno predpisano dolžnostjo države, da otrokom in mladoletnikom, za katere starši ne skrbijo ali so brez ustrezne družinske oskrbe, zagotavlja posebno varstvo.

Vlada Republike Slovenije predlaga, da se zaradi uresničevanja načela socialne države iz 2. člena Ustave Republike Slovenije iz izvršbe prav tako izvzamejo denarna sredstva, ki jih sklad izplačuje delavcem v primeru insolventnosti delodajalca, da se bo tako lahko uresničil socialni namen izplačevanja teh sredstev.

K 3. členu

256. člen ZIZ določa pristojnost za odločitev o predlogu za zavarovanje s predhodno odredbo in za samo zavarovanje. Po veljavni ureditvi je določena krajevna pristojnost sodišča, ki bi bilo pristojno za izvršbo na predmet, na katerega je predlagano zavarovanje, torej izvršilnega

sodišča.

Zoper sklep, izdan o ugovoru, je v skladu z 9. členom ZIZ dovoljena pritožba. Po pravnomočnosti sklepa iz drugega odstavka 62. člena ZIZ se zadeva predloži pravdnemu sodišču. Po veljavni ureditvi pa je za izdajo predhodne odredbe tudi po tem trenutku pristojno izvršilno sodišče, zato lahko pride do dvojnosti postopka, ko se hkrati obravnava postopek na podlagi predhodne odredbe pred izvršilnim sodiščem in pravdni postopek na podlagi ugovora zoper sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine pred pravnim sodiščem.

Zaradi odprave navedene dvojnosti se iz razloga smotnosti s predlagano dopolnitvijo določa, da je v primerih zavarovanja s predhodno odredbo v času po pravnomočnosti sklepa o ugovoru iz drugega odstavka 62. člena tega zakona – na podlagi katerega je zadeva predložena v odločanje pravnemu sodišču – za vodenje in odločanje na prvi stopnji pristojno sodišče, pred katerim je uveden pravdni postopek, torej pravno sodišče, ne pa izvršilno sodišče. Taka je tudi veljavna ureditev pri začasnih odredbah (266. člen ZIZ).

K 4. členu

Pri izvršbi na podlagi verodostojne listine (v primerjavi z izvršbo na podlagi izvršilnega naslova) pred vložitvijo predloga za izvršbo o upnikovi terjatvi še ni bilo odločeno. Upnik z verodostojno listino izkazuje zgolj visoko stopnjo verjetnosti obstoja terjatve. S sklepom o izvršbi na podlagi verodostojne listine sodišče šele naloži dolžniku, da plača terjatev, in hkrati dovoli izvršbo za poplačilo te terjatve. Če dolжник ugovarja (pravočasno, popolno, obrazloženo, dovoljeno) zoper sklep o izvršbi v celoti oziroma mu ugovarja v delu, v katerem mu je bilo naloženo plačilo terjatve, postane obstoj te terjatve sporen. V tem primeru sodišče razveljavi sklep o izvršbi v delu, v katerem je dovolilo izvršbo, ter postopek nadaljuje kot pri ugovoru zoper plačilni nalog (drugi odstavek 62. člena ZIZ), kar pomeni, da se o obstoju upnikove terjatve odloča v pravdi.

V skladu s sodno prakso za negativna dejstva dolжник ne more predlagati dokazov, saj je ob zanikanju na primer poslovnega razmerja ali prejema blaga, katerega plačilo zahteva upnik, dokazno breme na strani upnika oziroma v poznejšem pravdnem postopku tožeče stranke (ki bo morala dokazati, da je poslovala s toženo stranko in z njo sklenila določeno pogodbo, da je toženi stranki izročila blago, katerega plačilo zahteva, itd.). Da pa je mogoče tak ugovor upoštevati, mora biti zanikanje obstoja poslovnega razmerja jasno in nedvoumno.

Ustavno sodišče je zavzelo stališče, da je lahko neobrazložen samo tak ugovor, ki ne navaja nobenih pravno pomembnih dejstev oziroma ki za trditve, ki jih navaja, ne vsebuje nobenih argumentov in/ali dokazov, ki bi bili v zvezi s temi dejstvi oziroma trditvami. Če dolжник ugovarja zoper sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine v celoti oziroma v delu, v katerem mu je bilo naloženo plačilo terjatve, pa je treba pri ocenjevanju izpolnjevanja meril obrazloženosti ugovora upoštevati tudi pravila o dokaznem bremenu. Če dolжник zanika obstoj temelja za nastanek terjatve, mu dokazov o tem v izvršilnem postopku ni treba predlagati, saj je dokazno breme o tem na upniku in ne na dolžniku. Če dokaze predlaga, pa pri tem ne veljajo nobene omejitve glede izbora dokaznih sredstev.

Torej za obrazloženost ugovora zadostuje že, da dolжник navede, da ni v nobenem razmerju z upnikom, za kar mu ni treba predlagati nobenih dokazov, saj jih ne more. Glede na navedeno obstaja možnost zlorabe instituta ugovora proti sklepu o izvršbi na podlagi verodostojne listine. Izvršba na podlagi verodostojne listine do izdaje sklepa o izvršbi poteka zelo hitro, saj je sklep o izvršbi izdan v dveh do petih dneh, vendar lahko dolžniki to hitrost postopka zavrejo z možnostjo vložiti pavšalnega ugovora. Predlagatelj dodaja, da za zdaj do večjih zlorab še ni prišlo, saj so bili – kot je prikazano uvodni obrazložitvi – ugovori, ki jih je COVL predložil v pravdni postopek, vloženi le v 6 odstotkih od vseh prejetih zadev. Kolikšen delež od ugovorov, ki so bili predloženi v pravdni postopek, je pavšalnih ugovorov in koliko od pavšalnih ugovorov je po vsebini neutemeljenih, pa iz statistike ni razvidno.

Z novelo ZIZ-H je bil sicer določen rok za procesna dejanja pravnega sodišča v postopku, ki izvira iz ugovora zoper sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine, vendar iz prakse izhaja, da določitev tega roka ni zadostna. Dolžniki lahko z lažnim oziroma pavšalnim ugovorom zavlečejo postopek izvršbe. Predlagatelj meni, da je zato treba sprejeti ostrejšo ukrepe za omejitev možnosti zlorabe instituta ugovora proti sklepu o izvršbi na podlagi verodostojne listine zaradi zavlačevanja izvršilnega postopka. To pa je mogoče rešiti s spremembami instituta predhodnih odredb.

Predhodne odredbe so z zakonom taksativno naštetimi ukrepi časovno omejenega zavarovanja, katerega namen je zagotoviti možnost oprave bodoče izvršbe v času, ko že obstaja kvalificirana listina o obstoju denarne terjatve, vendar še ni izvršljiva. S predhodno odredbo je mogoče zavarovanje le denarne terjatve.

Vrste predhodnih odredb, ki jih sme sodišče izdati, so naštetje v 260. členu ZIZ, praviloma pa so to ravnanja, ki so sicer predvidena tudi kot izvršilna dejanja v postopku izvršbe na posamezne predmete oziroma pravice. S predhodno odredbo se predčasno začne izvršba s prvim izvršilnim dejanjem, katerega posledica je zastavna pravica na premočninah in pravicah, izplačilna prepoved oziroma zavarovanje vrstnega reda s predznambo zastavne pravice na nepremičninah. S predhodno odredbo se opravi le prvo izvršilno dejanje izvršbe.

Sodišče lahko v skladu z 260. členom ZIZ odredi naslednje predhodne odredbe:

1. rubež premočnin in vpis rubeža v register;
2. rubež denarne terjatve ali terjatve, da se izročijo stvari;
3. rubež drugih premoženjskih oziroma materialnih pravic;
4. prepoved organizaciji za plačilni promet, da ne sme dolžniku ali komu drugemu po njegovem nalogu izplačati z njegovega računa denarnega zneska, za katerega je odredilo predhodno odredbo;
5. vpis zastavne pravice v sodnem registru na deležu družbenika v družbi oziroma v centralnem registru nematerializiranih vrednostnih papirjev na nematerializiranem vrednostnem papirju;
6. predznambo zastavne pravice na dolžnikovi nepremičnini ali na pravici, vključeni na nepremičnini.

Sodišče izda predhodno odredbo, če upnik predloži odločbo domačega sodišča ali drugega domačega upravnega organa, ki še ni izvršljiva in iz katere izhaja denarna terjatev upnika zoper dolžnika, oziroma predloži poravnavo, sklenjeno pred domačim sodiščem oziroma upravnim organom, ali neposredno izvršljiv notarski zapis, iz katerih izhaja denarna terjatev, ki še ni zapadla, ter izkaže, da je verjetna nevarnost, da bo sicer uveljavitev denarne terjatve onemogočena ali precej otežena (257. člen ZIZ).

Odločbe, na podlagi katerih je mogoče predlagati izdajo predhodne odredbe, so lahko le odločbe domačega sodišča ali upravnega organa. V skladu s sodno prakso [Z] je odločba, na podlagi katere je mogoče predlagati izdajo predhodne odredbe, tudi sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine (pri obrazloženem ugovoru) v nerazveljavljenem dajatvenem delu, saj gre za odločbo domačega sodišča (pri denarni terjatvi), ki še ni pravnomočna in izvršljiva (257. člen ZIZ).

Predhodno odredbo je mogoče predlagati le do izvršljivosti odločb oziroma notarskih zapisov ali zapisov poravnave, saj je po izvršljivosti že mogoče predlagati izvršbo.

Upnik mora za izdajo predhodne odredbe izkazati nevarnosti za uveljavitev upnikove terjatve. Nevarnosti ni treba posebej izkazovati, če se predlog za izdajo predhodne odredbe opira na kvalificirane listine, taksativno našete v prvem odstavku 258. člena ZIZ.

Predlagatelj meni, da je treba navedene izjeme v zvezi z dokazovanjem verjetnosti nevarnosti zaradi omejitve možnosti zlorab ugovorov proti

sklepu o izvršbi na podlagi verodostojne listine v korist upnikov razširiti na primere, ko je bil proti sklepu, izdanemu na podlagi verodostojne listine, vložen ugovor, na podlagi katerega COVL zadevo predloži v odločanje pravnemu sodišču, gre pa za pavšalen ugovor, torej ugovor, v katerem dolžnik zanika obligacijsko razmerje z upnikom.

Glede na to, da je mogoč tudi položaj, ko med upnikom in dolžnikom dejansko ni obligacijskega razmerja, bo moral upnik za pridobitev predhodne odredbe z listino (npr. pogodba, ali pa npr. naročilnica ali dobavnica, ki jo je podpisal dolžnik) izkazati verjetnost obstoja obligacijskega razmerja z dolžnikom. Izkazovanje verjetnosti obstoja obligacijskega razmerja z listinami se predlaga iz razlogov ekonomičnosti.

Po predlagani spremembi bo lahko upnik po dolžnikovem pavšalnem ugovoru proti sklepu o izvršbi na podlagi verodostojne listine pridobil predhodno odredbo, ne da bi mu bilo treba dokazovati nevarnost, da bo sicer uveljavitev terjatve onemogočena ali precej otežena. Dokazovanje nevarnosti je dostikrat zelo težavno, še posebej pri dolžnikih, ki imajo veliko premoženja. Upnik bo moral izkazati le, da je dolžnik vložil pavšalen ugovor, ki je bil predložen v pravdo, in predložiti npr. pogodbo z dolžnikom. Na podlagi tako pridobljene predhodne odredbe bodo lahko na primer (odvisno od predloga) dolžnikova sredstva na banki blokirana do višine denarnega zneska, za katerega je sodišče odredilo predhodno odredbo, dolžnikove premoženja zarubljena itd.

Glede na to, da je kondemnatorni del sklepa o izvršbi na podlagi verodostojne listine po vsebini enak plačilnemu nalogu, je izjema glede dokazovanja nevarnosti predlagana tudi v primeru ugovora zoper plačilni nalog.

Zavarovanje s predhodno odredbo upniku zagotavlja večje varstvo kot zavarovanje z začasno odredbo, saj je upnik pri predhodni odredbi zavarovan tudi v razmerju do drugih upnikov.

Predlagatelj meni, da se bo po uveljavitvi predlaganih sprememb zmanjšalo število pavšalnih ugovorov proti sklepu o izvršbi na podlagi verodostojne listine, saj bodo dolžniki ugotovili, da s takimi ugovori zaradi navedenih sprememb ureditve ne morejo zavlačevati izvršbe.

K 5. členu

V skladu s 177. členom Stvarnopravnega zakonika[8] in 81. člena ZIZ naše pravo pozna register neposrednih zastavnih pravic in zarubljenih premoženj (v nadaljevanju: register). Register je javna knjiga, ki je namenjena vpisu in objavi podatkov o zastavnih pravicah na premoženjih, ki so (sporočeno) neposredno zastavljena po določbah SPZ ali pa so (prisilno) zarubljena po določbah ZIZ. V zadnjem primeru je to takrat, ko se v postopku zavarovanja s predhodno odredbo ali zaradi izterjave denarne terjatve z izvršbo na premoženje opravi rubež, ki se skupaj s prepovedjo odtujitve vpiše v register. V tem primeru pridobi upnik zastavno pravico z vpisom v register.

Pravila v zvezi s tem registrom se močno zgledujejo po pravilih zemljiškoknjižnega prava, kljub temu pa se register bistveno razlikuje od zemljiške knjige. Medtem ko je zemljiška knjiga lastniški register, v katerem so kot enote vpisa vse nepremičnine, register ni lastniški register, ampak gre za register zastavnih pravic na določenih vrstah premoženj. Po Uredbi o registru neposrednih zastavnih pravic in zarubljenih premoženj[9] je taka oblika (registrske) neposredne zastavne pravice dopustna na zalogah, opremi, motornih in tirnih vozilih, motornih kolesih, prikolicah in polprikolicah ter določenih živalih (8. člen uredbe). Register vodi Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES).

Pomembno načelo vodenja registra je publicitetni učinek vpisov v ta register. Šteje se, da so v register vpisani podatki vsakomur znani, oziroma drugače, nihče se ne more sklicevati, da mu vpisani podatek ni znan.

S predlagano dopolnitvijo zakona se določa izrecna zakonska podlaga za vpis pravnega dejstva, da je dolžniku glede posamezne premoženja, na kateri sicer lahko nastane registrska zastavna pravica, sodišče za zavarovanje denarne terjatve z začasno odredbo odredilo prepoved razpolaganja oziroma prepoved odtujitve in obremenitve premoženja. V teh primerih sicer upnik ne pridobi zastavne pravice (drugi odstavek 271. člena), bi pa se s predlagano dopolnitvijo zakona bolje zavaroval njegov položaj, saj bi podatek o dolžnikovi prepovedi razpolaganja s premoženjem postal javen. Zaradi tega se morebitni tretji, ki bi mu dolžnik kljub prepovedi odsvojil tako premoženje, ne bi mogel sklicevati na to, da mu taka dolžnikova prepoved ni bila znana, drugače povedano, ne bi postal dobroverni pridobitelj lastninske pravice na premoženju.

Z dopolnitvijo predlaganega člena z novim tretjim odstavkom se še določa, da vpis prepovedi iz prve točke prvega odstavka tega člena opravi AJPES na zahtevo sodišča, in sicer na podlagi sklepa o začasni odredbi.

K 6. členu

Sprememba predlaganega člena je predlagana iz istih razlogov kot pri prejšnjem členu predloga zakona, le da gre v tem primeru za prepovedi v zvezi z zavarovanjem nederarne terjatve upnika.

Predlagana sprememba je posredno pomembna tudi za učinkovitost kazenskega postopka, in sicer kadar sodišče odredi začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi (glej 502. d člen Zakona o kazenskem postopku[10], ki se sklicuje na prvi odstavek 273. člena ZIZ), tako da se prepovedi odtujitve in obremenitve premoženja.

K 7. členu

Izvršitelji po veljavni ureditvi v Republiki Sloveniji od uveljavitve ZIZ svojo službo opravljajo kot samostojno zasebno dejavnost (280. člen ZIZ) v primerjavi s prejšnjo ureditvijo, ko so jo opravliali kot uslužbenci sodišča – sodni izvršitelji.

V skladu z določbami Pravilnika o opravljanju službe izvršitelja[11], ki podrobneje ureja ravnanje izvršitelja pri opravljanju neposrednih dejanj izvršbe in zavarovanja, mora izvršitelj denarni znesek, ki ga je pridobil v posameznem postopku izvršbe ali zavarovanja, do njegove izročitve strankam hraniti tako, kot je določeno za hrambo gotovine, to pa v skladu z 69. členom pravilnika pomeni, da ga mora hraniti v sefu pri banki.

Vlada Republike Slovenije predlaga spremembo veljavne ureditve zaradi jasnejše ločitve med denarnimi sredstvi, ki jih z opravljanjem neposrednih dejanj izvršbe v skladu z ZIZ pridobi izvršitelj, in osebnim premoženjem izvršitelja. Določa se obveznost hranjenja sredstev na skrbniškem računu do njihove izročitve strankam. Izvršiteljevi upniki ne morejo za izterjavo svojih terjatev do izvršitelja s prisilnimi ukrepi segati na sredstva na skrbniškem računu, ob stečaju ali smrti izvršitelja pa ta sredstva ne spadajo v izvršiteljevo stečajno maso ali zapuščino. Prek skrbniškega računa sme izvršitelj opravljati samo izplačila strankam v postopkih izvršbe in zavarovanja, na njem pa ne sme imeti lastnih sredstev.

Izvršitelj mora skleniti pogodbo o skrbniškem računu preden pred ministrom, pristojnim za pravosodje, izreče prisego in s tem nastopi službo izvršitelja (284. člen ZIZ).

Obveznost hranjenja sredstev na skrbniških računih je že predpisana v nekaterih zakonih, med drugim za stečajne upravitelje v postopkih osebnega stečaja po Zakonu o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju^[12], za notarje po Zakonu o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb^[13] ter za odvetnike po Zakonu o odvetništvu^[14].

K 8. členu

Izvršitelj je razrešen, ko iz različnih razlogov, naštetih v 287. členu ZIZ, preneha opravljati službo izvršitelja. Odločbo o razrešitvi izvršitelja izda minister za pravosodje (četrti odstavek 287. člena). Razrešeni izvršitelj se razreši vseh pravic in obveznosti, ki izhajajo iz položaja izvršitelja. Po razrešitvi izvršitelja pride do prevzema poslov izvršitelja.

Po veljavni ureditvi ZIZ poteka prevzem poslov razrešenega izvršitelja tako, da po izdaji odločbe o razrešitvi izvršitelja predsednik Zbornice izvršiteljev določi drugega izvršitelja oziroma izvršitelje kot prevzemnike, ki prevzamejo posle razrešenega izvršitelja, pri tem pa upošteva njihovo obremenjenost in sedež (peti odstavek 287. člena).

Glede na to, da so se v praksi pojavile težave pri izvajanju določb zakona v zvezi s prevzemom poslov razrešenih izvršiteljev, Vlada Republike Slovenije predlaga naslednje spremembe veljavne ureditve.

Po vzoru ureditve poslovanja notarjev, ki so tako kot izvršitelji osebe z javnimi pooblastili, bodo morali po predlagani novi ureditvi razrešeni izvršitelji vso dokumentacijo in predmete, ki so jih pridobili pri opravljanju službe izvršitelja, nemudoma izročiti Zbornici izvršiteljev Slovenije.

Zaradi težav pri izvajanju določb v praksi je po predlagani ureditvi v zakonu primeroma naštetu, kaj vse obsega dokumentacija in predmeti kot izraz v najširšem smislu, ki so jih izvršitelji pridobili pri opravljanju službe.

Po predlagani ureditvi bo tričlanska komisija, ki jo sestavljajo člani organov Zbornice izvršiteljev, dokumentacijo in predmete prevzela in o tem sestavila zapisnik, kopijo tega zapisnika in identifikacijske znake izvršitelja pa posredovala Ministrstvu za pravosodje.

Ureditev kriterijev določitve prevzemnikov poslov razrešenega izvršitelja ostaja enaka, saj se kot doslej prevzemnike določi z upoštevanjem njihove obremenjenosti in sedeža, ki mora biti v kraju, v katerem je imel sedež razrešeni izvršitelj, če pa to ni mogoče, v kraju, ki je temu najbližje. Na ta način se zagotavlja ustreznost teritorialna pokritost izvršiteljskih mest v Republiki Sloveniji.

Na novo je določena obveznost Zbornice izvršiteljev, ob prevzemu dokumentacije in predmetov razrešenega izvršitelja določi, kaj se zaupa v hrambo in poslovanje drugemu izvršitelju oziroma izvršiteljem, ter kaj se vloži v arhiv zbornice, pri čemer je izrecno določeno, da se v arhiv Zbornice izvršiteljev vložijo vsi spisi zaključenih zadev pri razrešenem izvršitelju. Ni namreč smotno, da bi zaključene spise razrešenih izvršiteljev hranili izvršitelji, ki prevzamejo njihove posle. Po predlagani ureditvi bo na enem mestu - pri Zbornici izvršiteljev Slovenije kot stanovski organizaciji vseh izvršiteljev v Republiki Sloveniji - zagotovljen dostop do vseh zaključenih zadev izvršiteljev, ki so prenehali s svojim poslovanjem.

Identifikacijski znaki izvršitelja so izkaznica, priponka, pečat in oznaka na poslovnih prostorih izvršitelja (286. člen ZIZ). Z identifikacijskimi znaki izvršitelji izkazujejo javna pooblastila, ki jih imajo v skladu z 280. členom ZIZ. Izvršitelj pridobi pravico uporabljati identifikacijske znake z nastopom službe izvršitelja, z njegovo razrešitvijo pa ta pravica preneha. Po veljavni ureditvi ministrstvo za pravosodje vodi evidenco izvršiteljev in namestnikov izvršiteljev (295. člen ZIZ). Evidenca se v delu, ki je javen, v objavi tudi na spletnih straneh ministrstva za pravosodje, Uprave sodišča Republike Slovenije in Zbornice izvršiteljev. Predlagano je, da se zaradi večje transparentnosti poslovanja izvršiteljev na navedenih spletnih straneh objavijo tudi podatki o razrešenem izvršitelju.

K 9. členu

Predlaga se, da se postopki, v katerih je bil predlog za izvršbo, zavarovanje oziroma za nasprotno izvršbo vložen pred uveljavitvijo tega zakona, nadaljujejo in dokončajo po določbah tega zakona. Predlagatelj meni, da se s takim urejanjem ne posega v pridobljene pravice, saj se zgolj dopolnjujejo postopkovne možnosti predhodne odredbe, kot že uveljavljenega instituta izvršilnega prava, z izločitvijo določenih prejemkov iz izvršbe pa se zagotavlja dodatna zaščita socialno ogroženim dolžnikom. Vodenje vseh postopkov po enotnih pravilih ne glede nato, kdaj so bili začeti, je smotrnejše in preglednejše, hkrati pa je primerno tudi z vidika javne koristi, saj gre za zagotavljanje učinkovitejšega postopka izvršbe in zaščito socialno šibkih dolžnikov.

K 10. členu

Zaradi predlagane dopolnitve zakona z novim 285.a členom, ki ureja skrbniški račun, in predlaganih sprememb 287. člena v zvezi s prenosom poslov razrešenega izvršitelja bo treba uskladiti določbe Pravilnika o opravljanju službe izvršitelja z zakonom.

Izvršitelji bodo morali v enem mesecu po uveljavitvi zakona skleniti pogodbo o skrbniškem računu, nanj prenesti denarna sredstva, ki jih morajo hraniti na njem, ter dokazilo o sklenjeni pogodbi o vodenju skrbniškega računa predložiti Zbornici izvršiteljev Slovenije.

Glede na predlagano novo pristojnost Zbornice izvršiteljev Slovenije, da prevzame spise zaključenih zadev izvršiteljev, je treba določiti tudi prevzem spisov zaključenih zadev izvršiteljev, ki so bili razrešeni do uveljavitve tega zakona, s strani zbornice. Te spise namreč sedaj hranijo prevzemniki poslov razrešenih izvršiteljev.

Predlaga se tudi, da mora Zbornica izvršiteljev Slovenije uskladiti določbe Statuta Zbornice izvršiteljev Slovenije (Uradni list RS, št. 93/03) z določbami novele v treh mesecih od njene uveljavitve. V skladu s predlagano odločbo bo morala Zbornica izvršiteljev Slovenije v Statutu Zbornice izvršiteljev Slovenije določiti pristojnost za imenovanje tričlanske komisije za prevzem arhiva razrešenega izvršitelja, določiti katera dokumentacija razrešenega izvršitelja se vloži v arhiv zbornice in določiti ravnanje z gradivom v arhivu zbornice ob smiselni uporabi zakona, ki ureja področje varstva dokumentarnega in arhivskega gradiva in arhivov. Zaradi predlaganih dopolnitev 271. in 273. člena zakona je potrebna tudi uskladitev Uredbe o registru neposrednih zastavnih pravic in zarubljenih premočnin z novelo.

K 11. členu

Določen je rok uveljavitve zakona (vacatio legis) osmi dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

67. člen
(Razlogi za nasprotno izvršbo)

Ko je izvršba že opravljena, lahko predlaga dolžnik pri sodišču nasprotno izvršbo in zahteva, naj mu upnik vrne tisto, kar je z izvršbo dobil:

1. če je med izvršilnim postopkom poravnal upnikovo terjatev;
2. če je bil izvršilni naslov pravnomočno odpravljen, spremenjen, razveljavljen ali izrečen za neveljavnega;
3. če je bil sklep o izvršbi pravnomočno v celoti ali delno razveljavljen ali spremenjen;
4. če je sodišče izreklo za nedopustno izvršbo, ki je že bila opravljena;
5. če je upnik prejel več kot znaša njegova terjatev, ali če pri izvršbi na plačo in druge denarne prejeme niso bile upoštevane določbe o omejitvi izvršbe.

Predlog za nasprotno izvršbo, ki se lahko pošlje na predpisanem obrazcu, lahko vložijo dolžnik v treh mesecih od dneva, ko je zvedel za razlog zanj, najkasneje pa v enem letu od dneva, ko je bil končan izvršilni postopek.

Pred iztekom tega roka dolžnik ne more uveljavljati svoje terjatve v pravnem postopku.

101. člen
(Prejemki, ki so izvzeti iz izvršbe)

Iz izvršbe so izvzeti:

1. prejemki iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal;
2. prejemki iz naslova odškodnine zaradi telesne poškodbe po predpisih o invalidskem zavarovanju;
3. prejemki iz naslova denarne socialne pomoči po zakonu, ki ureja socialno varstvo;
4. prejemki iz naslova starševskega dodatka, otroškega dodatka, dodatka za nego otroka in pomoči za opremo novorojenca;
5. prejemki iz naslova štipendije in pomoči učencem in študentom;
6. prejemki vojaških obveznikov v času izvrševanja vojaške dolžnosti, državljanov v času opravljanja nadomestne civilne službe oziroma usposabljanja za zaščito in reševanje ter oseb v času usposabljanja za delo v rezervni sestavi policije;
7. prejemki iz naslova redov, medalj, vojnih spomenic ter drugih odličij in priznanj;
8. nadomestilo za invalidnost po zakonu, ki ureja družbeno varstvo duševno in telesno prizadetih oseb;
9. dodatek za pomoč in postrežbo;
10. dohodki od občasnega dela invalidov, ki so vključeni v institucionalno varstvo po zakonu, ki ureja socialno varstvo, in jih pridobivajo izven kriterijev redne zaposlitve;
11. denarna sredstva pomoči potrebnim, ki jih zagotavljajo humanitarne organizacije, ki delujejo v skladu z zakonom, ki ureja humanitarne organizacije;
12. oskrbnine po zakonu, ki ureja rejniško dejavnost;
13. sredstva, pridobljena za odpravo posledic naravnih nesreč ali škod na področju kmetijstva, gozdarstva, ribištva, veterine ali fitosanitarnem področju na podlagi predpisov, ki urejajo nesreče ali škode;
14. nepovratna denarna sredstva in denarna sredstva, pridobljena na podlagi ugodnih posojil ali poslov z jamstvi, ki se štejejo kot oblike državnih pomoči po zakonu, ki ureja pomoč družbam v težavah, razen kadar so sredstva pridobljena v zvezi z opravljanjem dejavnosti, kakor je določena v 46. členu Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 28/10 – uradno prečiščeno besedilo in 43/10), ali v zvezi z opravljanjem osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, kakor je določena v 69. členu Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 28/10 – uradno prečiščeno besedilo in 43/10);
15. denarna sredstva, prejeta iz naslova aktivne politike zaposlovanja po zakonu, ki ureja zaposlovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti.

256. člen
(Krajevna pristojnost)

Za odločitev o predlogu za zavarovanje s predhodno odredbo in za samo zavarovanje je krajevno pristojno sodišče, ki bi bilo pristojno za izvršbo na predmet, na katerega je predlagano zavarovanje.

258. člen
(Domnevna nevarnost)

Šteje se, da je podana nevarnost v smislu 257. člena tega zakona, če se predlog za zavarovanje s predhodno odredbo opira na katero od naslednjih odločb:

1. na plačilni nalog in na sklep o izvršbi, izdan na podlagi menice ali čeka, proti kateremu je bil pravočasno vložen ugovor;
2. na sodbo, izdano v kazenskem postopku, s katero je bilo ugodeno premoženjskopravnemu zahtevku oškodovanca, proti njej pa je vložen predlog za obnovo kazenskega postopka;
3. na odločbo, na podlagi katere bi bilo treba izvršbo opraviti v tujini, razen če naj bi se izvršba opravila v državi članici Evropske unije;
4. na sodbo na podlagi pripoznavne, zoper katero je vložena pritožba;
5. na poravnavo, sklenjeno pred sodiščem ali upravnim organom, ki se izpodbija tako, kot določa zakon;
6. na notarski zapis, ki je izvršilni naslov, o denarni terjatvi, ki še ni zapadla.

V primerih iz 4. in 5. točke prvega odstavka tega člena lahko sodišče na dolžnikov predlog določi za zavarovanje s predhodno odredbo pogoj, da upnik položi varščino za škodo, ki jo utegne zaradi predhodne odredbe utrpeti dolžnik.

271. člen
(Vrste začasnih odredb)

Sodišče sme za zavarovanje denarne terjatve izdati vsako začasno odredbo, s katero je mogoče doseči namen zavarovanja, zlasti pa:

1. prepoved, da dolžnik ne sme razpolagati s premoženjskimi, in hrambo teh stvari;
2. prepoved, da dolžnik ne sme odtujiti ali obremeniti svoje nepremičnine ali stvarnih pravic, ki so v njegovo korist vknjižene na nepremičnini, z zaznambo te prepovedi v zemljiški knjigi;
3. prepoved dolžnikovemu dolžniku, da dolžniku ne sme izplačati terjatve ali mu izročiti stvari, ter prepoved dolžniku, da ne sme sprejeti stvari, izterjati terjatve ali razpolagati z njimi;
4. nalog organizaciji za plačilni promet, da mora dolžniku ali komu drugemu po dolžnikovem nalogu odreči izplačilo denarnega zneska, za katerega je izdalo začasno odredbo, z dolžnikovega računa.

Z začasno odredbo se ne pridobi zastavna pravica na predmetu zavarovanja.

273. člen
(Vrste začasnih odredb)

Sodišče sme za zavarovanje nedesarne terjatve izdati vsako odredbo, s katero je mogoče doseči namen zavarovanja, zlasti pa:

1. prepoved odtujitve in obremenitve premoženja, na katere meri terjatev, ter hrambo teh stvari;
2. prepoved odtujitve in obremenitve nepremičnine, na katero meri terjatev z zaznambo prepovedi v zemljiški knjigi;
3. prepoved dolžniku, da ne sme storiti ničesar, kar bi lahko povzročilo škodo upniku, ter prepoved, da ne sme nič spremeniti na stvareh, na katere meri terjatev;
4. prepoved dolžnikovemu dolžniku, da ne sme izročiti dolžniku stvari, na katere meri terjatev;
5. plačevanje nadomestila plače delavcu, dokler traja spor o nezakonitosti odločbe o prenehanju delovnega razmerja, če je to potrebno za preživljanje delavca in oseb, ki jih je ta po zakonu dolžan preživljati.

V primeru iz 3. točke prvega odstavka tega člena določi sodišče s sklepom o začasni odredbi tudi denarno kazen za primer kršitve prepovedi v skladu z drugim odstavkom 226. člena tega zakona. V primeru kršitve prepovedi se smiselno uporablja določba tretjega odstavka 226. člena tega zakona.

287. člen
(Razrešitev izvršitelja)

Izvršitelj se razreši:

1. če se ugotovi, da več ne izpolnjuje pogojev za imenovanje za izvršitelja;
2. če da pisno izjavo ministru, pristojnemu za pravosodje, in zbornici izvršiteljev, da ne želi opravljati nalog izvršitelja;
3. če sprejme državno funkcijo, poslovodsko ali nadzorstveno funkcijo v gospodarski družbi ali javnem zavodu, plačano službo ali začne opravljati pridobitno dejavnost, detektivski poklic ali postane notar ali odvetnik;
4. če mu je izrečen disciplinski ukrep odvzema pravice opravljati dejanja izvršbe in zavarovanja;
5. ko dopolni starost 70 let;
6. če je obsojen za naklepno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, na kazen zavora šest mesecev ali na hujšo kazen;
7. če mu je izrečen varnostni ukrep prepovedi opravljanja službe izvršitelja;
8. če opravlja posle, ki po svoji naravi niso združljivi z opravljanjem dejanj izvršbe in zavarovanja ter ugledom in neoporečnostjo službe izvršitelja;
9. če ne dosega meril za ugotavljanje učinkovitosti dela izvršitelja ali če iz ocene dela izvršitelja izhaja, da ne opravlja vestno službe izvršitelja;
10. če ne opravi rednega preizkusa znanja po določbah tega zakona in podzakonskega akta.

Posamezni razrešitveni razlogi iz prejšnjega odstavka nastopijo:

- razlog iz 1. točke z izvršljivostjo odločbe, s katero se ugotovi, da izvršitelj več ne izpolnjuje pogojev za imenovanje za izvršitelja;
- razlog iz 2. točke trideseti dan od dneva, ko minister, pristojen za pravosodje, prejme pisno izjavo izvršitelja;
- razlog iz 3. točke z dnem, ko izvršitelj nastopi funkcijo, plačano službo ali začne opravljati pridobitno dejavnost, detektivski poklic ali začne opravljati odvetniško dejavnost ali je imenovan za notarja;
- razlog iz 4. točke s pravnomočnostjo odločbe o izrečenem disciplinskem ukrepu;
- razloga iz 6. in 7. točke s pravnomočnostjo sodbe;
- razlogi iz 8., 9. in 10. točke s pravnomočnostjo odločbe ministra, pristojnega za pravosodje, o ugotovitvi razrešitvenega razloga.

O nastopu razrešitvenega razloga iz 1. in 3. točke prvega odstavka tega člena obvesti zbornica izvršiteljev ministrstvo, pristojno za pravosodje, takoj, ko zanj izve, o nastopu razrešitvenega razloga iz 4., 6. in 7. točke pa ga obvesti sodišče oziroma disciplinska komisija, ki je sodbo oziroma odločbo izdala.

Odločbo o razrešitvi izvršitelja izda minister, pristojen za pravosodje. Zoper odločbo ni pritožbe, dovoljen pa je upravni spor.

Po izdaji odločbe o razrešitvi izvršitelja določi predsednik zbornice izvršiteljev drugega izvršitelja oziroma izvršitelje kot prevzemnike, ki prevzamejo posle razrešenega izvršitelja, upoštevajoč njihovo obremenjenost in sedež, ki mora biti v kraju, v katerem je imel sedež razrešeni izvršitelj, če pa to ni mogoče, v kraju, ki je temu najbližje.

[1] Uradni list RS, št. 3/07 – UPB4, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09 in 51/10; v nadaljevanju: ZIZ.

[2] Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, 51/10).

[3] Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odločba US, 121/08 – sklep US, 48/09 – popravek, 57/09 – odločba US, 12/10, 50/10 in 107/10.

[4] Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, 115/06).

[5] Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 10/08 in 62/10 – ZUPJS

[6] Uradni list RS, št. 78/06 – uradno prečiščeno besedilo.

[7] Sklep Vrhovnega sodišča RS II Ips 14/2010.

[8] Uradni list RS, št. 87/02, v nadaljevanju: SPZ.

[9] Uradni list RS, št. 23/04, 66/06 in 16/08.

[10] Uradni list RS, št. 32/07 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07 – ZSKZDČEU, 23/08 – ZBPP-B, 68/08 in 77/09).

[11] Uradni list RS, št. 18/03 in 83/06

[12] Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09, 52/10 in 106/10.

[13] Uradni list RS, št. 16/04.

[14] Uradni list RS, št. 18/93, 24/96 – odločba US, 24/01, 54/08 in 35/09.